

2019-08-29

Yttrande part:

Boliden Mineral AB

Kontaktperson

Ann Allen

Telefon: +46 70 520 35 25

ann.allen@boliden.com**Mottagande part:**

Havs- och Vattenmyndigheten

Dnr: 2425-18

Utredare

Jonas Svensson

Enheten för vattenförvaltning

jonas.svensson@havochvatten.se

Remissvar – översyn av två av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter:
HVMFS 2013:19 om klassificering samt miljökvalitetsnormer avseende ytvatten och HVMFS 2017:20 om kartläggning och analys avseende ytvatten enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660).

Boliden är ett högteknologiskt metallföretag med egna gruvor och smältverk som arbetar långsiktigt med att garantera samhällets tillgång till bas- och ädelmetaller – från brytning av malm (mineraler) till produktion och leverans av högkvalitativ metall till industrin.

Vår produktionskapacitet är hög och bygger på erfarenhet, innovation och avancerad teknik, utvecklad i samarbete med nordiska teknik- och ingenjörsföretag. Idag arbetar cirka 5 800 personer på Boliden och verksamheten bedrivs i Sverige, Finland, Norge och Irland.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

sida

1	SAMMANFATTNING.....	3
2	INLEDNING	5
3	SYNPUNKTER PÅ KONSEKVENsutREDNINGEN	5
4	HVMFS 2013:19	6
4.1	Relevanta kvalitetsfaktorer och SFÄ.....	6
4.2	Referensförhållanden och naturlig bagrundskoncentration.....	8
4.3	undantag	8
4.4	Anpassning till skyddade områden	9
5	HVMFS 2017:20	9
6	UNDERLAG FRÅN HAVS HEMSIDA	11

Bilagor

Bilaga 1. Boliden remissyttrande 2018 angående revidering av HAVS- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2013:19 om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön

1 SAMMANFATTNING

Boliden välkomnar vattenmyndighetens översyn av HVMFS 2013:19 och HVMFS 2017:20 med syfte att uppdatera och förtydliga föreskrifterna. Ambitionen (HVMFS 2013:19, 2 kap. 5 och 7 §) att utgå från de kvalitetsfaktorer som är mest relevanta i sak, samt att skifta fokus till att åtgärda påverkanstrycket bedömer Boliden som positivt och ett steg i rätt riktning. Syftet och intentionen med detta vill Boliden därmed inte ifrågasätta, men vi ser risker och en problematik med detta förfaringssätt som behöver ses över. Det måste tydliggöras vad som menas med relevanta kvalitetsfaktorer. Om inte finns en betydande risk att ”*relevant*” kommer att tolkas vara de vattenkemiska parametrarna, exempelvis särskilda förorenande ämnen (SFÄ), som dels är mätbara och dels tenderar kunna kopplas till en utsläppande industri, oavsett om det går att spåra ämnet till en faktisk biologisk påverkan eller inte.

Grunden i ramdirektivet för vatten är utifrån Bolidens tolkning det biologiska systemen i vattenförekomsterna vilket innebär att all bedömning bör utgå ifrån hur de biologiska samhällena mår. Med de förändringar som föreslås befarar Boliden att den biologiska statusen riskerar att få allt mindre betydelse till förmån för vattenkemiska parametrar, vilket kan anses gå tvärt emot direktivets egentliga syfte och samtidigt riskerar att ge en ofullständig bild av verkligheten.

Boliden anser att:

- gränser avseende SFÄ i många fall är satta på väldigt konservativa nivåer (exempelvis Cu och Zn) utan att detta har motiverats eller kan motiveras av några faktiska biologiska konsekvenser i aktuella vattenförekomster. Boliden ser risker med att de föreslagna ändringarna ger ett ytterligare ökat fokus på SFÄ, vilket förstärker intrycket av att all förändring är lika med en skada.
- SFÄ skall användas för att vägleda och inte utgöra reglerande direktiv. Boliden föreslår vidare att havs- och vattenmyndigheten närmare undersöker möjligheterna att också flytta de delar av föreskrifterna som rör SFÄ över till de vägledande dokumenten.

De föreslagna rimlighetsbedömningarna anser vi är ett generellt bra verktyg för att utvärdera hur bra en statusklassning är, vilket sen kan ligga till grund för eventuella beslut om undantag. Boliden anser dock att det kan finnas skäl att vidare utveckla och utvärdera metodiken.

Boliden uppskattar också revideringen att man *ska* förklara en ytvattenförekomst som kraftigt modifierad eller konstgjord alternativt meddela undantag när villkoren för detta uppfylls (HVMFS 2013:19, 2 kap. 6 §). Boliden avstyrker dock att vattenmyndigheterna alltid först ska utreda om förlängd tidsfrist är möjligt, innan det utreds om undantag i form av mindre stränga krav. Boliden anser att mindre stränga krav bör tillämpas väsentligt oftare än idag. När det gäller anpassning till

skyddade områden anser Boliden att det måste klargöras att ståndpunkter i t ex en bevarandeplan inte hindrar tillämpningen av undantagsreglerna i vattenförvaltningen. Boliden ställer sig bakom vad SveMin anför i denna fråga i sitt remissyttrande.

Boliden anser vidare att Sverige måste arbeta för en revision av EUs ramvattendirektiv. De förändringar i vattenförvaltningsförordningen som trädde i kraft i januari 2019 och som tydligare beskriver processen för undantag från att uppnå God status i vattenförekomster räcker inte till för att få undantagsmöjligheter som fyller sitt syfte och främjar hållbar utveckling, istället för att inte stoppa utveckling generellt, behöver direktivtexten ändras.

Förslaget att flytta över en del av föreskrifterna till vägledande dokument anser Boliden överlag är bra då det ger en utrymme till en mer utförlig beskrivning samt stöd till verksamhetsutövare och andra.

När det gäller referensförhållanden och naturlig bakgrundskoncentration (HVMFS 2013:19, 2 kap. 8 & 14 §), ser Boliden ett fortsatt stort problem som ännu inte hanterats av någon revidering. Hur kan en vattenförekomsts referensförhållanden eller naturliga bakgrundskoncentration av något ämne bedömas när man i vissa gruvområden har att göra med vattendrag som påverkats av gruvdrift och naturligt läckage av mineraler i tusentals år?

Författningar, både som de är utformade idag samt med föreslagna revideringar, ställer väldigt höga krav på vattenmyndigheten vad gäller resurser, miljöövervakningsdata och kompetens. Bolidens bedömning är tyvärr att vattenmyndigheten sällan har tillgång till tillräckligt med resurser eller underlag för att genomföra sitt uppdrag fullt ut. De nya förslagen innebär dessutom att vattenmyndigheten kommer behöva göra väldigt komplexa bedömningar rörande samhällsnyttiga verksamheter. Vilket ställer krav på myndigheten som behöver bredda sitt perspektiv och sin kompetens till att omfatta ett flertal olika samhällsintressen t.ex. regional utveckling.

Boliden är bekymrad över den här utvecklingen. Vår uppfattning är att man fortsatt skapar ett system som sätter stort fokus på dokumentation och administration. Målsättningen borde istället vara att skapa en metodik att arbeta efter som kan hanteras flexibelt av både myndighets- och verksamhetsutövare. Viktigt att poängtera är också att brister som konstaterats ovan även uppmärksammats av utredningen Sveriges miljöövervakning (Romson 2019) som presenterades i april 2019.

2 INLEDNING

Efterfrågan på metaller är stor, för att möta behovet från det moderna samhället och möjliggöra en grön klimatomställning, behövs en väl fungerande gruv- och smältverksindustri. En stor mängd vatten påverkas av Bolidens verksamhet. Vattenhanteringen, som kan inbegripa exempelvis omledning, avledning, länshållning, pumpning, kylning, återcirkulering, rening, dämning, lagring, utsläpp, måste kunna hantera stora flöden och dessutom stora variationer över tiden. Det svenska klimatet ställer även speciella krav. Verksamheten påverkar på olika sätt både yt- och grundvatten och beroende på hur vattnet hanteras kommer dess flöde och kvalitet att påverkas på olika sätt. Vattenhanteringsens stora betydelse för verksamheten gör att alla policy- och lagstiftande initiativ som rör vattenförvaltningen har en direkt och betydande påverkan på företaget. Det är därför viktigt att förändringar är väl underbyggda och genomtänkta innan de beslutas.

Underlaget till denna rapport har tagits fram genom ett samarbete mellan flera av Bolidens avdelningar, samt med hjälp av underlag från SveMin, Jernkontoret och MITF (se lista underlagsmaterial sid. 11).

3 SYNPUNKTER PÅ KONSEKVENsutredningen

Enligt de föreslagna föreskrifterna skall vattenmyndigheterna övervaka, mäta, följa upp, dokumentera och slutligen göra statusbedömningar som kvalitetssäkras genom tillförlitlighetsbedömningar. Uppdraget ställer enorma krav på vattenmyndigheten vad gäller resurser och kompetens samt tillgång till övervakningsdata och verktyg (exempelvis dataprogram). Ambitionsnivån är hög men Bolidens bedömning är att vattenmyndigheten sällan har tillräckligt med resurser eller underlag. Brist på adekvat miljöövervakning och representativa provpunkter innebär att delmoment ibland inte genomförs och att den höga målsättningen inte nås.

Så som författningsändringarna är formulerade ges intryck av att det finns tillgång till oändligt med representativ övervakningsdata. Vår uppfattning utifrån dagens situation är att så inte är fallet, ett exempel är t. ex. stora brister i underlagsdata gällande referensvärden för SFÄ-ämnen i Östersjön. I och med arbetsgången i den reviderade föreskriften HVMFS 2013:19 hamnar man därför ofta i expertbedömningar. Om än metodik för expertbedömningar finns måste de ändå anses vara mer subjektiva än bedömningar som grundar sig i faktisk data och kontinuerlig uppföljning. När det gäller övervakningsstationer (ex HVMFS 2013:19, 2 kap. 10 §): säger man att aktuella ämnen ska innehållas i alla övervakningsstationer men tydliggör inte hur en övervakningsstation ska vara placerad för att representera en vattenförekomst. Vi har exempel där Bolidens egna utsläppspunkter används som övervakningsstationer för en vattenförekomst vilket inte blir representativt då syftet med dessa ofta är att övervaka ett punktutsläpp.

Boliden är bekymrade över den här utvecklingen. Vår uppfattning är att man fortsatt skapar ett system som sätter för stort fokus på dokumentation och administration. Målsättningen borde istället vara att skapa en metodik att arbeta efter som kan hanteras flexibelt av både myndighets- och verksamhetsutövare. Flera av bristerna som konstaterats ovan uppmärksammades även av utredningen Sveriges miljöövervakning (Romson 2019) som blev klar i april 2019.

De föreslagna ändringarna av föreskrifterna uppges i konsekvensutredningen komma att innebära en ökad arbetsbelastning för vattenmyndigheten. Ett exempel på detta är att havs- och vattenmyndigheten uppger att normsättning och statusklassning mer löpande ska kunna ses över. Detta är i grunden positivt, men vad det innebär rent konkret för respektive vattenmyndighet är dock oklart. Boliden anser att frågan rörande hur arbetet ska kunna genomföras i praktiken bättre borde belysas i konsekvensutredningen. Det är också otydligt vad i lagstiftningsförändringarna som styr detta.

I konsekvensutredningen finns väldigt lite beskrivet om verksamhetsutövare. Bedömningen görs också att regleringen inte kommer få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Detta håller inte Boliden med om. Som verksamhetsutövare är vi redan idag starkt påverkade av denna författning. Mycket arbete läggs ner på mätningar, provtagningar, utvärderingar, underlag, komplicerade och utdragna domstolsförhandlingar och därigenom osäkerhet gällande framtida investeringar. Vi befärar att tillämpningen av regelverket fortfarande kommer utgöra ett stort hinder för utvecklingen av våra verksamheter.

I konsekvensutredningen beskrivs även riskerna med att delar av bilagorna i HVMFS 2013:19 tas ut från föreskrifterna och görs till vägledning. Boliden anser att det i grunden är bra att föra över en stor del av den beskrivande dokumentationen till de vägledande dokumenten och att detta även kan vara relevant gällande SFÄ.

4 HVMFS 2013:19

4.1 RELEVANTA KVALITETSFAKTORER OCH SFÄ

I 2 kap. 5 och 7 §§ föreslås att när betydande påverkan har identifierats enligt 8 § HVMF 2017:20, ska den eller de kvalitetsfaktorer användas i sammanvägningen av ekologisk status eller potential, som är mest relevant för att följa konsekvensen av aktuell miljöpåverkan.

Att utgå från de kvalitetsfaktorer som är mest relevanta i sak bedömer Boliden som positivt och ett steg i rätt riktning. Havs- och vattenmyndigheten uppger att de med detta vill skifta fokus till att åtgärda påverkanstrycket, vilket också i grunden är bra. Syftet och intentionen med detta vill Boliden därmed inte ifrågasätta. Däremot ser Boliden risker och problematik med detta förfaringssätt som behöver ses över. Det måste tydliggöras vad som menas med relevanta kvalitetsfaktorer. Om inte finns en betydande risk att ”relevant” kommer att tolkas vara de vattenkemiska

parametrarna, exempelvis särskilda förorenande ämnen (SFÄ), då dessa dels är mätbara och dels tenderar att direkt kunna kopplas till en utsläppande industri (exempelvis metaller från gruv- och smältverksindustrin), oavsett om det går att spåra ämnet till en faktisk biologisk påverkan eller inte. Grunden i ramdirektivet för vatten är utifrån Bolidens tolkning det biologiska systemen i vattenförekomsterna vilket innebär att grunden för all bedömning bör utgå ifrån hur de biologiska samhällena mår. Med de förändringar som föreslås befarar Boliden att den biologiska statusen riskerar att få allt mindre betydelse till förmån för de vattenkemiska parametrarna, vilket kan anses gå tvärt emot direktivets egentliga syfte och samtidigt riskerar att ge en ofullständig bild av verkligheten.

Ekologisk status skall enligt föreskrifter och vägledningar bedömas utifrån biologiska, kemisk-fysikaliska samt hydromorfologiska faktorer som i sin tur är uppbyggda av en rad olika kvalitetsfaktorer. Alla typer av kvalitetsfaktorer bör därmed kunna antas vara framtagna för att utgöra en grund för att kunna göra en bedömning av de biologiska systemens välmående. SFÄ, som utgör en av de kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorerna, bör utifrån detta anses vara just en indikator på huruvida det föreligger särskilda risker kopplade till en förhöjd halt av ett element och därigenom att biologiska effekter orsakade av just detta element behöver studeras/mätas närmare. Kemisk-fysikaliska parametrar fyller därmed ett viktigt syfte. Att enbart titta på biologiska kvalitetsfaktorer skulle, så som Boliden förstår det, exempelvis kunna innebära risk för att effekter som skulle kunna uppstå på längre sikt förbises.

Det är emellertid i många fall mycket svårt att göra direkta kopplingar mellan kemiska förändringar av vattenkvaliteten och biologiska kvalitetsfaktorer. Havs- och vattenmyndigheten har också lyft fram att det inte är att förvänta att några direkta kopplingar ska kunna göras mellan just kemiska och biologiska kvalitetsfaktorer (Havs och vattenmyndigheten 2016). Med anledning av denna utmaning som föreligger i att sammanlänka kemi och biologi blir betydelsen av kemiska vattenparametrar/SFÄ mycket oklar. Att åtgärda ett påverkanstryck genom att minska ett utsläpp för att exempelvis hamna inom gränser för SFÄ kommer inte med någon säkerhet att ha någon egentlig betydelse för det biologiska systemet och därmed vattenförekomstens faktiska status.

Boliden har i samband med tidigare remissförfaranden (Bilaga 1) lyft fram att metodiken för framtagandet av gränser avseende särskilda förorenande ämnen i kombination med den juridiska betydelsen av dessa gränser är ytterst problematisk. Att tillsätta säkerhetsfaktorer i syfte att ta höjd för att ett biologiskt system under verkliga förhållanden kan fungera annorlunda än i laborativ miljö, där toxikologiska studier har genomförts, leder i många fall till ytterst konservativt satta gränser. Boliden har tidigare visat på vikten av den vattenkemiska sammansättningen men snarare utifrån perspektivet att den i många fall utgör en buffert för eventuella skadliga (toxiska) effekter av ett element (källa). De gränser som beräknas fram utifrån laborativa studier blir därmed långt mer konservativa än nödvändigt för många vattenförekomster. Denna problematik visar på behovet av att sträva efter

ett system där de element som idag utgör SFÄ istället borde vara vägledande parametrar där ett överskridande utgör en markör att en vattenförekomst och dess påverkanstryck behöver studeras närmare. Därefter kan platsspecifika gränsvärden tas fram där hänsyn tas till faktiska vattenkemiska och biologiska förutsättningar.

Boliden anser att:

- gränser avseende SFÄ i många fall är satta på väldigt konservativa nivåer (exempelvis Cu och Zn) utan att detta har motiverats eller kan motiveras av några faktiska biologiska konsekvenser i aktuella vattenförekomster. Boliden ser risker med att de föreslagna ändringarna ger ett ökat fokus på SFÄ, vilket förstärker intrycket av att all förändring är lika med en skada.
- SFÄ skall användas för att vägleda och inte utgöra reglerande direktiv. Boliden föreslår vidare att havs- och vattenmyndigheten närmare undersöker möjligheterna att också flytta de delar av föreskrifterna som rör SFÄ över till de vägledande dokumenten.

4.2 REFERENSFÖRHÅLLANDEN OCH NATURLIG BAGRUNDSKONCENTRATION

När det gäller referensförhållanden och naturlig bakgrundskoncentration (2 kap. 8 & 14 §), ser Boliden ett fortsatt stort problem som ännu inte hanterats av någon revidering av HVMFS 2013:19. Hur ska en vattenförekomsts referensförhållanden eller naturliga bakgrundskoncentration av något ämne bedömas när man i vissa gruvområden har att göra med vattendrag som påverkats av gruvdrift och naturligt läckage av mineraler i tusentals år? I Garpenberg har t.ex. vetenskapliga studier visat att gruvbrytning påbörjades så tidigt som 375 f.Kr.

4.3 UNDANTAG

Boliden ser positivt på att det nu klargörs att vattenmyndigheterna *ska* besluta om undantag när förutsättningarna för det är uppfyllda.

Boliden avstyrker att vattenmyndigheterna alltid först ska utreda om förlängd tidsfrist är möjligt, innan det utreds om undantag i form av mindre stränga krav är tillämpligt (2 kap. 6 §, andra stycket). Vi ser inte att en sådan tolkning har stöd i direktivet.

Att tillämpa tidsundantag istället för mindre stränga krav kan få olyckliga konsekvenser i samband med t.ex. tillståndsprövningar. Tidsundantag tolkas av vissa myndigheter som att det finns ett krav på att god status till varje pris ska uppnås när undantaget löper ut. Men i själva verket kan det vara så att det är omöjligt eller orimligt att uppnå god status och att mindre stränga krav till slut kommer att fastställas när tidsundantaget löper ut. Om då tillståndsgivning och villkorssättande utgår från det omöjliga eller orimliga kravet på att uppnå god status, kan det medföra att angelägna verksamheter inte kommer till stånd, eller att stora resurser läggs ned för att nå ett ouppnåeligt eller orimligt mål.

Boliden anser att mindre stränga krav bör tillämpas väsentligt oftare än idag. Det vore ofta bättre att börja med mindre stränga krav. Om sedan teknikutveckling eller andra förhållanden förändrar förutsättningarna för den första bedömningen, kan de mindre stränga kraven ersättas med ett tidsundantag eller med ordinarie kravnivå.

Boliden anser vidare att Sverige måste arbeta för en revision av EUs ramvattendirektiv. De förändringar i vattenförvaltningsförordningen som trädde i kraft i januari 2019 och som tydligare beskriver processen för undantag från att uppnå God status i vattenförekomster räcker inte till för att få undantagsmöjligheter som fyller sitt syfte och främjar hållbar utveckling, istället för att inte stoppa utveckling generellt, behöver direktivtexten ändras.

Med de nya förslagen kommer vattenmyndigheten behöva göra väldigt komplexa bedömningar rörande samhällsnyttiga verksamheter. Vi önskar också att vattenmyndigheten rekryterar en annan typ av kompetens än den som finns idag för att få in flera aspekter och ett helhetsperspektiv med fokus på hållbar samhällsutveckling. Det är viktigt att få till stånd ett system som är mer flexibelt där det går snabbare att göra de bedömningar som behöver göras och komma till beslut.

4.4 ANPASSNING TILL SKYDDADE OMRÅDEN

När det gäller anpassning till skyddade områden anser Boliden att det måste klargöras att ståndpunkter i t ex en bevarandeplan inte hindrar tillämpningen av undantagsreglerna i vattenförvaltningen. Boliden ställer sig bakom vad SveMin anför i denna fråga i sitt remissyttrande.

5 HVMFS 2017:20

I 8 § beskrivs arbetsgången för att genomföra en påverkansanalys, vilken ska beskriva och dokumentera den mänskliga verksamhetens betydande påverkan på ytvattenförekomster. Det är mycket i detta som på ett teoretiskt plan är bra men Boliden bedömer att det inte kommer vara genomförbart i praktiken. Vår oro är att den föreslagna ändringen kommer resultera i fler generaliserade standardbedömningar/skrivningar.

Idag fastställs kraftigt modifierat vatten (KMV, 8c §) i huvudsak för verksamheter kopplade till vattenkraft. Boliden anser att KMV bör användas i större utsträckning även för andra verksamheter.

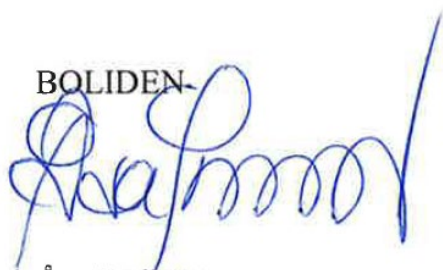
Genomgående i de två föreskrifterna gör Boliden bedömningen att det industriella perspektivet saknas. När det gäller den ekonomiska analysen som tas upp i 10 § anser vi att det är viktigt att även verksamheter viktiga för det moderna samhället (där gruvindustrin i stor grad ingår) bör vägas in när det gäller resurser och kompetens.

2019-08-29

---

12 § säger att vattenmyndigheten ska sammanställa register över utsläpp och spill enligt 3 kap. 2 § vattenförvaltningsförordning (2004:660). Detta skapar enligt Boliden extra arbetsbörda till en redan ansträngd myndighet. Det är oklart vad nyttan med ett sådant register ska vara då verksamhetsutövare redan idag redovisar denna typ av information till tillsynsmyndighet, som ifall så krävs borde kunna skapa tillräckliga sammanställningar.

BOLIDEN-

Åsa Jackson
Direktör Corporate
Responsibility

6 UNDERLAG FRÅN HAVS HEMSIDA

Remissmaterial

- Missiv
- Remissversion av HVMFS 2013:19
- Remissversion av HVMFS 2017:20
- Konsekvensutredning
- Svarsformulär
- Sändlista

Underlagsmaterial

- Å. Romson (särskild utredare), april 2019, Sveriges miljöövervakning – dess uppgift och organisation för en god miljöförvaltning, Betänkande av Utredningen om översyn av miljöövervakningen, på uppdrag av Regeringen
- B. Sjöberg, 8 juni 2019, Vägledning för kraftigt modifierade vatten, Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:9
- SveMin 2019, Remissvar angående revidering av föreskrifter (HVMFS 2013:19) om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten samt föreskrifter om kartläggning och analys av ytvatten
- Jernkontoret 2019, Yttrande över Översyn av två av HaV:s föreskrifter: HVMFS 2013:19 om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten och HVMFS 2017:20 om kartläggning och analys avseende ytvatten enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660)
- MITF 2019, Yttrande över Översyn av HVMFS 2013:19 och HVMFS 2017:20, dnr 2425-18
- Boliden 2018, Boliden remissyttrande angående revidering av HAVS- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2013:19 om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön
- Havs och vattenmyndigheten 2016, Havs- och vattenmyndighetens vägledning: ”Miljögifter i vatten – klassificering av ytvattenstatus. Vägledning för tillämpning av HVMFS 2013:19” Havs och vattenmyndighetens rapport 2016:16